

ELS NOSTRES POBLES

PORRERES

PORRERES és un municipi situat al pla de Mallorca amb una extensió de 86,84 quilòmetres quadrats i 5.052 habitants (2007). Limita amb els termes de Montuïri, Sant Joan, Vilafranca de Bonany, Felanitx, Campos i Lluçmajor. El nucli primitiu o zona antiga es formà a partir de l'església i de la plaça. Durant els darrers anys ha experimentat alguns canvis, sobretot d'expansió en direcció sud. La base de l'economia, abans de l'època preturística, era l'agricultura. Avui en dia ha passat a un segon terme, i a Porreres s'ha desenvolupat una petita indústria, bàsicament familiar, dedicada al sector de la construcció i derivats. Cal remarcar que encara queden petits tallers familiars que continuen treballant amb tècniques artesanals, com són el sabater, el llauner o el gerrer, entre d'altres. L'oferta turística, malgrat que no sigui un poble eminentment turístic, comença a ser prou atractiva: ruta cicloturística pel terme, Museu d'Art Contemporani, productes porrerencs agroalimentaris i artesanals... L'oferta d'allotjament actualment comprèn les cel·les del Santuari de Montis-sion, i tres agroturismes destinats a amants de la natura, la gastronomia i la tranquil·litat de l'interior de l'illa.

CAMINANT PELS CARRERS DE PORRERES

• Maria Antònia Nicolau Rosselló

Plaça de la Vila i la Sala.

Fer una passejada per Porreres és descobrir el patrimoni artístic i monumental de la vila i també trobar-nos amb les petjades de persones que han fet i fan que el nostre poble sigui el que és avui i ara. És conèixer, gràcies a la toponímia dels carrers, noms i llocs que ens són familiars, però que ens fan girar l'ullada cap enrere per saber quins han estat els nostres orígens i trobar-ne l'empremta. La vila de Porreres ja està documentada al final del segle XIII. Sorgí entorn de l'alqueria de Porreres, on hi devia haver una cinquantena de cases, una plaça i una petita església. És una de les viles ordenades per Jaume II el 1300, quan aquest rei hi atorgà la carta de poblament juntament amb altres pobles. El primitiu nucli s'estenia fins als actuals carrers de la Roca, de la Galla, de Lluís, de Sala i Verd i d'Agustí Font, prevere. En aquest nucli primigeni és on trobam edificis i elements arquitectònics que mereixen una aturada en el nostre recorregut.

A la plaça de la Vila, punt de partida, cal entrar dins la Sala o **Casa de la Vila**, antiga posada dels propietaris dels Monjos, on ens rebran na Bet i en Roc, els gegants de Porreres. La façana principal té tres plantes, en les quals destaquen les decoracions de les obertures dels dos primers pisos. Des d'aquí ens dirigim cap a l'Hospitalet, l'indret on s'aixecà la primitiva església parroquial, documentada ja el 1248 en la butlla del papa Innocenci IV i dedicada a Sant Joan, que més tard serví com a lloc de reunió dels jurats i com a institució assistencial. Actualment, és una petita església d'una sola nau, sense capelles, coberta per una volta de mig canó. La sagristia, en canvi, té volta de creueria. El retaule que hi ha a l'altar major està dedicat al Sant Crist. El nom

d'aquest edifici religiós ve donat perquè va ser un hospital on s'atenien els malalts i els pobres.

Just al costat podem admirar la **Casa Bel·la** o antiga cúria, segurament el primer lloc de reunió de les autoritats de la vila; ben davant Can Sala, una casa de senyors del segle XVIII i, a poca distància, hi ha la Casa de la Quartera, que, segons la Dra. Maria Barceló Crespi, és una de les façanes més interessants de la vila. Era un edifici públic on es feien transaccions comercials.

A la plaça de l'Església hi ha la **Rectoria**; la façana és del segle XVIII, i en destaca el portal d'entrada de llinda embotit dins un arc de mig punt, i la llotja del cos superior, formada per tres arcs rebaixats suportats per columnes d'ordre corinti; a l'altra banda, podem contemplar la façana de Can Bernat Renya, que va ser projectada per Cristòfol Móra Garcies als anys trenta del segle passat, i l'església parroquial de la Mare de Déu de la Consolació, la construcció més significativa del poble. La façana té un gran portal de llinda que es recolza damunt columnes romanes; una imatge de Nostra Senyora de la Consolació, titular de la parròquia, i a la part superior una gran claraboia. També paga la pena fer ressaltar l'antic rellotge de sol, de 1789, i el monument dedicat a qui va ser rector de Porreres entre els anys 1887 i 1898, el bisbe Pere Joan Campins, que destacà per promoure la restauració del santuari de Montisyon i també com a promotor cultural i defensor de la llengua catalana.

El temple parroquial es començà a construir el 1666 i va ser projectat pel mestre Oliver a instàncies del rector Gaspar Llompart i dels jurats de la Vila, a causa de l'augment de població. L'edifici té 48 metres de llargada, 17

d'amplada i 25 d'alçada. «És una església de nau única, ampla, coberta per volta inicialment de canó i peraltada arran de la reforma del final del segle XVIII, sostinguda per vuit arcs aguantats per les pilastres que separen les capelles laterals.»¹ És de planta basilical, amb set capelles laterals, capçalera absidal i cor. «L'aspecte més important del cor és el cadirat perquè és un dels pocs d'estil gòtic que queden a Mallorca avui. Com a característiques més remarcables del cadirat val la pena destacar que la part superior està treballada amb motius fitomòrfics i zoomòrfics; en canvi, els medallons laterals solen dur, majoritàriament, decoració de caràcter bíblic, eclesiàstic o fabulístic».¹ De l'interior destaca la bellesa del presbiteri cobert per una copinya molt esvelta, on se situa l'altar major amb un retaule de grans dimensions del segle XVIII. És necessari fer una aturada a la capella del Roser, que té la planta vuitavada, coberta per un cimbori rectangular decorat amb pintures que representen els misteris del Rosari. Té dues capelles laterals per banda. A l'altre costat de la capella del Roser hi trobam el portal lateral, damunt del qual hi ha l'orgue.

La sortida de l'església per la sagristia ens permet admirar peces de gran valor artístic, com la creu processional, del segle XV, obra d'Antoni Oliva. Parcialment és d'argent, sobredaurada damunt ànima de fusta, amb treballs de repussat, cisellat, elements de fosa i esmaltats translúcids. Aquesta creu destaca per la seva monumentalitat, per la riquesa de relleus i esmaltats i per la gran quantitat de documents que l'esmenten. També hi ha l'arqueta de plata per a la reserva eucarística, del final del segle XIV, adornada amb esmalts, de doble sostre; el reliquiari gòtic, de plata sobredaurada, que conté Lignum Crucis, i la custòdia obrada el 1865 per l'orfebre Fuster. I no podem deixar de veure les casulles i la indumentària religiosa que formen part de la riquesa artística de la parroquia. En aquest apartat hi ha moltes peces d'interès, que podria fer-se extensiu a brodats i randes. Però, sens dubte, la peça de més valor correspon a un tern del segle XV amb escapulari de la casulla brodat en or i sedes.

Encara corpresos per les magnituds i la bellesa de l'església parroquial, que ha estat anomenada per diversos autors la catedral de la part forana, ens trobam davant el campanar: «[...] una robusta torre quadrada que s'aixeca un poc separada de la paret de l'església. Aquesta torre està composta per set cossos separats per simples motllures. Té en els dos darrers pisos dos finestrals ogivals per banda. A la part superior l'enrevolta una barana balustrada, i el remata una piràmide, amb festó ornamental en aristes, a manera de corona.»¹

Seguim l'itinerari i baixant les escales hi ha la creu Nova, que és una de les creus de terme que es conserven al poble, juntament amb la des Pont, darrere l'església, i la del Pou d'Amunt. Aquesta creu es troba al cap de cantó del carrer Sala i del carrer Nou. Té les imatges de Crist i la Puríssima. En el capitell hi ha l'escut de Porreres i l'any 1758. Si continuam la ruta pel carrer de Sala i Verd, arribarem a la creu del camí de Sant Joan, anomenada

Església parroquial.

també de Ca sa Poblora o des Pont. És la creu més valuosa de totes, molt treballada artísticament. La seva línia estilitzada és d'una elegància especial. Du les imatges de Crist i la Puríssima a les dues cares i quatre medallons als extrems dels braços. Al capitell alternen les figures de sants i escuts, encara que el desgast sofert pel pas del temps els fa difícils d'identificar.

Seguim pel carrer d'Agustí Font, Prevere, i ens aturam al **Museu i Fons Artístic**. Aquest museu està situat a l'antic edifici de l'hospital. Actualment, disposa de 264 obres d'art entre pintura, escultura, ceràmica, dibuix i obra gràfica. Des del 1982, s'ha format amb la donació d'obres d'artistes, galeries i particulars. Aquest conjunt d'obres és una de les col·leccions d'art contemporani més completes de prestigiosos autors nacionals i estrangers que es poden contemplar a Mallorca.

Fora del nucli primigeni es pot visitar Sant Felip Neri; de camí, passarem per Can Ferrando, al carrer d'en Vellet; la posada de Son Lluís, al carrer de Lluís; Can Ramonell, al carrer del Pou Florit, i Can Bernadí Bou, al carrer del Rector Llompart. De Sant Felip només volem fer ressaltar que l'església i el convent foren construïts segons el projecte de Pere d'Alcàntara Penya, exceptuant el frontispici del temple, el traçat del qual és obra de Joan Sureda, marquès de Vivot. El temple és de planta basilical amb quatre capelles laterals. La coberta és de volta d'aresta amb llunetes a la nau, i de mig canó també amb llunetes a les capelles.

Ja per acabar la visita, es pot arribar fins a la Santa Creu, església que s'aixecà en el segle XVIII al lloc on hi havia la creu d'en Nét, que era objecte de devoció i peregrinació d'arreu de l'illa pels miracles que s'hi atribuïen.

La passejada ha acabat, encara que quedin indrets destacats de la nostra vila per conèixer.

¹ BARCELÓ CRESPI, Maria. *L'església parroquial de Porreres* (Notes històrico-artístiques). Palma: 1989.

MUSEU I FONDS ARTÍSTIC DE L'AJUNTAMENT DE PORRERES

• Cesca Roig i Marga Roig

MUSEU I FONDS ARTÍSTIC

edifici de l'Hospital, al carrer d'Agustí Font, Reverend, el Museu i Fons Artístic de Porreres es va traslladar a aquest emblemàtic edifici, que fou inaugurat dia 10 d'agost de 2002. Actualment, el fons té més de 500 obres.

Aquesta és una de les col·leccions més importants i completes d'art contemporani de prestigiosos autors nacionals i estrangers que es poden contemplar a Mallorca. Escultures de Pere Pujol i Remígia Caubet, aquarel·les de Coll

Bardolet, obra abstracta de Xam i Jim Bird, pintures impressionistes de Macedowski, Riera Ferrari, Tarrasó, Javier Carbonell, i obres figuratives de Maravé i Tomàs Quintana. En tècnica mixta trobam Julián Manzanares, i Joan Guerra, en naïf. Cal destacar també els dibuixos significatius del gran Salvador Dalí. Aquests noms són uns quants dels que formen part d'aquesta petita gran col·lecció. Maria Carbonero, Miquela Vidal o Miquel Sarasate han estat alguns dels darrers artistes que han aportat obra seva al fons.

Enguany, i durant les celebracions de la Fira de Tardor, tindrà lloc el primer certamen Premi d'Arts Plàstiques, que du el nom del matrimoni que va fer les primeres donacions. A part de l'obra permanent que s'exhibeix al museu, també s'hi duen a terme diferents exposicions temporals, conferències, concerts i activitats adreçades als més petits.

Tot començà un calorós dia 15 d'agost de 1982 durant les festes de Sant Roc, quan el matrimoni format per Joan Mesquida i Aina Ferrando va cedir 18 obres de la seva col·lecció particular i altres artistes també hi volgueren col·laborar i donaren les seves obres; així formaren part del naixement del Museu i Fons Artístic de Porreres. Des de llavors i per les festes de Sant Roc, es fan donacions al museu, però no fou fins al 1985 quan es creà una comissió assessora encapçalada pel batlle. El 14 d'agost de 1986 s'inaugurà oficialment. En un primer moment, es varen adaptar per a exposició sis sales del primer pis de l'edifici de l'Ajuntament.

El 1992, el museu ja constava de més de 240 obres, i la col·lecció augmentava; les obres s'acumulaven fins que va arribar un punt en què les sales de l'Ajuntament no podien encabir la gran quantitat d'obres en les condicions adequades. Després d'intenses reformes a l'antic

**ELS
NOSTRES
POBLES**

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

**GOVERN
de les ILLES
BALEARS**

www.illesbalears.cat

LES ASSOCIACIONS PORRERENQUES

• Joana Mora Cerdà

Porreres té una marcada tradició associativa. A mitjan segle XIX, concretament l'any 1856, va néixer la Filharmònica Porrerenca, que va ser fundada pel prevere Jaume Mulet Escarrer i que, a hores d'ara, encara està en plena activitat. Actualment, a Porreres hi ha una trentena d'entitats i associacions ciutadanes de tipus divers: culturals, socials, esportives, musicals, d'esplai..., que són el motor dinamitzador de la societat porrerenca.

Si pegam una ullada cap enrere, en les diferents publicacions sobre Porreres, observem que no va ser fins als anys setanta en què aquest poble va veure el major ressorgiment associatiu i el naixement de moltes de les entitats que avui encara són vigents.

CULTURALS: Agrupació Cultural de Porreres (1971), Grup Foganya (1980), Associació Sant Roc.

MUSICALS: Banda de Música la Filharmònica Porrerenca (1856), Coral de Porreres (1942), Patronat Escola de Música (1974), agrupació de ball Aires de Montisíon (1975), agrupació de ball S'Estol Porrerenc (1993), Banda de Tambors (1996), Geganters i Xeremiers de Porreres.

ESPORTIVES: Unió Esportiva Porreres (1934), Penya Barcelonista Porreres (1982), Penya Ciclista Porreres, Club de Bàsquet, Penya Madridista Porreres (1988), Penya Mallorquinista Lluís Sitjar, Club de Voleibol, Associació Escaquista de Porreres (1977),

Associació Hípica de Porreres, Fuits, Amics del Cavall, Voleil Porreres, Motoclub Montisíon, Penya Ciclista Porreres.

ALTRES: Club Colombòfil Porrerenc (1936), Cooperativa Agrícola de Porreres (1957), Junta Local de l'Associació Espanyola de Lluita contra el Càncer (1975), APIMA Escola Nova (1979), APIMA Col·legi Verge de Montisíon (1977), Societat de Caçadors (1979), Associació de Persones Majors (1984), Confraria d'Amics del Vi (1988), Associació de Confraries de Setmana Santa, Associació de Comerciants i Empresaris, APA IES de Porreres.

Cal destacar, per la seva antiguitat i pel paper que varen tenir en la societat porrerenca, les entitats següents:

La **Unió Esportiva Porreres** va ser fundada l'any 1934 per Lluís Sitjar des Monjos. El seu camp de joc ha estat des del començament fins a l'any 1981 el camp de n'Hereveta, avui convertit en parc públic. A partir d'aquesta data passà a jugar al nou camp municipal d'esports de ses Forques. Entre els anys seixanta i setanta, l'entitat va viure una de les èpoques de màxima esplendor. N'han estat presidents, entre d'altres, Miquel Ferrà Gomila (1969-1970); Jordi Rosselló, Güia (1972-1974); Jaume Binimelis (1978-1979); Josep Roig (anys vuitanta); Gabriel Ginard des Misser; Diego Toledo; Gabriel Barceló, Corro, i Miquel Tomàs, Cosme. Entre temporades bones i no tan bones els seus presidents juntament amb els diferents equips de jugadors han aconseguit que la UE Porreres tingués continuïtat fins al dia d'avui.

El **Club Colombòfil** va ser creat l'any 1936 per iniciativa de Sebastià Mas, Antoni Miralles Mesquida i Miquel Mora. La seva activitat és la cria i amollada de coloms missatgers. Entre els anys vuitanta i noranta al CP Escola Nova hi va funcionar un colomer per promocionar l'activitat entre el jovent. Gabriel Sorell, que ha dirigit el club durant 24 anys, en deixarà la presidència a final d'any (2008). La **Coral de Porreres** fou fundada devers l'any 1942. Amb motiu del seu 50è aniversari (1993) es va publicar el llibre *El cant coral a la vila de Porreres*, del porrerenc Joan Rosselló Lliteras, en què recull la història de la coral. N'han estat presidents Bartomeu Barceló Picornell, Joan Barceló Barceló, Catalina Sastre Fuster i Catalina Trobat Nicolau. Els dos directors més recents han estat Sebastià Melià Mora i Marc Vaquer.

La **Cooperativa de Porreres**, anomenada inicialment Cooperativa Agrícola i Caixa Rural de Porreres, va ser fundada l'any 1957 i en fou el primer president Baltasar Nicolau. En principi, es dedicà a comprar bestiar i a sacrificar-lo, i no va ser fins als anys seixanta quan començà a comercialitzar l'albercoc. Actualment, té uns 200 associats i n'és el president Antoni Martorell Cerdà. La seva funció es basa en la compra de productes hortofrutícoles i en la venda de productes fertilitzants, pinsos, insecticides..., a més del comerç d'ametlles, garroves, albercocs i melons.

L'**Agrupació Cultural de Porreres** és una entitat sense ànim de lucre. Va ser fundada l'any 1971 i el seu primer president va ser Joan Verger i Garau. Els seus objectius fonamentals són divulgar i promocionar la nostra llengua i cultura i també salvaguardar el patrimoni cultural de les Illes Balears, particularment el de Porreres. La seva programació és variada, i cal destacar el Cicle de Lliçons (conferències, exposicions, presentació de llibres, gastronomia, música...), l'excursionisme (GEP), els escacs i l'edició de la revista *Llum d'Oli* (del 1978 fins avui dia). Als anys setanta, l'Agrupació Cultural va tenir un paper molt important al poble i va assumir les funcions culturals que hauria d'haver fet l'ajuntament de llavors. Bernat Bauçà, en el seu llibre *Porreres*. Noves fites polítiques i culturals 1970-1995, en fer referència al moment històric del naixement de l'entitat diu: «tal vegada si hi ha un indret on es pugui aplicar la teoria de les minories actives i les majories passives, aquest sens dubte és l'Agrupació Cultural i el poble de Porreres, unes quantes persones han canviat la passivitat existent i han fet que Porreres sortís un poc del buit cultural...». N'han estat presidents: Joan Verger i Garau i Joan Gornals Cerdà (1971-1976), Joan Sorell Juan (1976-1982), Joan Barceló Bauçà, Jaume Gil Cuenca, Joana Mora Cerdà, Junta Gestora, i en la darrera Assemblea General (2008), sortí elegida una altra vegada Joana Mora Cerdà.

LA FILHARMÒNICA PORRERENCA ABANS I ARA

• Xesc Melià Barceló

Una mica d'història de la Filharmònica Porrerenca

La que avui presumeix de ser l'entitat porrerenca més antiga, amb més de 150 anys d'història, va néixer l'any 1854, quan Jaume Mulet, prevere porrerenc i músic, animà un grupet de porrerencs a aprendre música i els en va ensenyar les primeres nocions. De totes maneres, cal recordar que Jaume Mulet no partia de zero, atès que es té constància que hi havia músics i sonadors d'instruments a la vila que, sense formar part d'una entitat consolidada, sonaven en diferents festes i actes rellevants. Per un espai de dos anys, Jaume Mulet i la seva embrionària banda de música (batiada amb l'ostentós nom de Filarmònia Porrerense) es prepararen fins que arribà el dia de l'estrena: el 8 de desembre de 1856.

El mateix Jaume Mulet sembla que fou l'ànima de la primera etapa de vida de la banda: n'era el director, ensenyava música, preparava les partitures a mà i tot apunta que en fou el patrocinador. Una primera etapa que es caracteritza per la progressiva consolidació de l'associació en el poble –assistint com ha fet sempre a les principals festivitats religioses i també civils, com les festes de Monti-sion i de Sant Roc– i també fora del poble. En morir Mulet, el succeïren diversos directors, entre els quals destaca Baltasar Moyà, veritable protagonista de la millora de la Filharmònica entre els anys 1892-1894. De fet, el llegat de mestre Moyà fou tan intens i llarg que diversos deixebles seus estigueren al capdavant de l'entitat fins gairebé els anys quaranta: n'és un bon exemple el cas de Pere Mora, director durant els primers trenta anys del segle xx.

Precisament durant aquests anys la banda porrerenca adquirí un cert renom arreu de Mallorca sobretot a conseqüència de la participació en diferents concursos, com els de sa Pobla (1918 i 1919), Palma (1920) i Inca (1923), en què obtingué uns quants premis. A tot això cal afegir que les millores del transport faran més fàcils els desplaçaments, i d'aquesta manera serà més habitual que la banda porrerenca sigui contractada per alegrar les festes populars de pobles, com ara Alcúdia, Sant Joan o Vilafranca, activitat que ha mantingut tradicionalment fins a l'actualitat.

Com a entitat musical, els canvis que es manifesten en el desenvolupament cultural han afectat la banda. D'aquesta manera, mentre els gusts musicals i la tipologia de festa van canviant, la banda s'hi adapta amb facilitat i adopta els nous patrons que es demanen. També l'afectaran els canvis polítics. L'època de la Segona República (1931-1936) i de la Guerra Civil (1936-1939) són bons exemples tant d'un fet com de l'altre, i l'entitat pateix els efectes negatius de la repressió franquista i de la mobilització dels soldats. Igualment, l'establiment del règim franquista modifica en certa manera tant la seva manera de fer com el repertori, adaptat ara a un model de cultura castellana, immobiliària i poc oberta a les influències exteriors.

Durant el franquisme la banda es rellançarà, sobretot gràcies a l'impuls del director Bartomeu Oliver, vertader artífex de la formació musical dels integrants, i també dels èxits als concursos de bandes de sa Pobla (1946) i de Palma (1947). Serà una època en què a Porreres co-

PORRERES

existeixen dues bandes de música que, segons es desprèn de les informacions, tenien un molt bon nivell musical: parlem també de la Banda Santa Cecília de Porreres, vinculada a la parròquia, i que va sobreviure fins als anys seixanta.

Els anys seixanta i setanta són anys de cert fre de l'activitat de la Filharmònica, atès que aquesta s'envellia i hi havia pocs joves que s'hi integraven. Aquest fet s'accentuà als anys setanta i va motivar que l'Agrupació Cultural, l'Ajuntament i la banda mateixa es mobilitzassin per crear una escola de música. Així, l'any 1974 nasqué el Patronat de l'Escola de Música amb una intenció molt clara: formar joves que s'integrassin posteriorment a les entitats musicals de la vila. Naixia la futura Escola de Música de Porreres, que en pocs anys aportà ja més de 15 músics nous a la banda i n'assegurava la supervivència. Els anys de la meitat de segle són també anys clau de canvis socials i polítics i, com sempre, afecten la banda. Jordi Rosselló, aleshores director de la banda, i un bon grapat de músics aposten per l'entrada de les dones a l'entitat, que des de la seva fundació havia estat monopolitzada per homes. Així, l'any 1978 hi entraven les primeres al·lotes, que també provenien de l'Escola de Música. D'aquesta manera, la banda augmentava a poc a poc, i de 25 membres que tenia l'any 1974 va passar a tenir-ne 47 l'any 1981.

Amb l'entrada de la democràcia, l'entitat rep una participació més gran i esdevé un organisme més obert i democràtic, a la vegada que integra per primera vegada persones que no eren músics: parlem dels socis, un gruix molt important de persones que donen suport econòmic a l'entitat i que també participen en les decisions.

Els darrers vint anys del segle xx són a Porreres anys d'efervescència cultural i social amb un gruix cada vegada més gran d'entitats que vehiculen un caramull d'activitats recreatives i formatives. La banda també està en creixement tant en nombre de membres com en el d'activitats, que s'amplien i es diversifiquen. Alhora els músics de la banda creen altres grups i fins i tot alguns d'ells fan de la música la seva professió.

La banda en els darrers anys

L'any 2006 fou a Porreres l'any de la Filharmònica Porrerenca. No hi faltaren tot tipus d'actes per celebrar la fita històrica del 150è aniversari, entre els quals destaca el concert amb Lluís Llach. Com a record de la fita esmentada, s'editaren un DVD, un CD i un estudi històric sobre la banda dels autors Marta Nicolau, Joan Ballester, Maria Barceló i Francesc Melià.¹

Dos anys més tard la banda està d'estrena: l'Auditori Municipal i el centre de formació adjunt són la nova il·lusió que anima els músics amb projectes nous, com el concert amb Antònia Font. Uns músics que, com sempre han fet, es reuneixen al seu nou local per assajar. Entre peça i peça, un petit descans, una rialla, un acudit, interessar-se per la família... En definitiva, la relació humana. Perquè en el fons són les persones les que des del primer moment han donat vida a la banda i l'han feta una velleta alegre de 158 anys.

¹ BARCELÓ, Maria; MELIÀ, Francesc; NICOLAU, Marta; BALLESTER, Joan: La banda Filharmònica Porrerenca, 1656-2006. Estudi històric. Porreres: 2006. (Col·lecció Patrimoni de Porreres, núm. 7.)

AIXÒ ERA I NO ERA UN POBLE D'ALBERCOCS...

• Miquel Company Florit

Sequer de Porreres.

Als qui passam els 40 anys, la fora vila mallorquina ens ha deixat a la memòria paisatges que els antropòlegs han anomenat preturístics. Als pobles del Pla, i a Porreres, el paisatge agrari ha passat d'una societat en què a la fora vila hi havia gent que treballava la terra durant tot el dia. Era durant el període de messes en què a la fora vila porrerenca s'hi podia veure gent que segava, batia i feia els pallers de palla; gent que damunt els carros de roda plena i els de bandes duia la palla als sostres casolans, feia els horts on es regava a solcs, plegava ametlles i garroves, anava a veremar, etc., i també gent que treballava per anar a plegar les solades d'albercocs davall aquells albercoquerars dispersats per tota la geografia porrerenca, i gent, majoritàriament dones, que treballava als sequers, amb els canyissos plens de sec estesos al sol.

La tradició del cultiu de l'albercoc a Porreres i l'elaboració del sec són gairebé centenàries. Tant és així que en els decennis dels anys setanta i vuitanta la superfície conreada oscil·lava entorn de les 360 hectàrees, fet que situava el poble en el primer lloc del rànquing de Mallorca. Lògicament, aquest rànquing era extensiu a la producció d'albercoc sec.

Com hem dit, el cultiu de l'albercoc ha estat lligat, des de l'inici, als processos industrials d'aprofitament, tant pel que fa a la producció de polpa, com a l'elaboració de sec i, finalment, a la confitura elaborada per la Cooperativa de Porreres.

Al llarg dels anys –com ara passa amb altres productes propis de Porreres–, el nom del poble va viatjar arreu d'Europa i d'Amèrica. La comercialització de la polpa i, sobretot, del sec va ser una targeta de presentació per donar a conèixer l'albercoc de Porreres. En aquesta tasca hi contribuï, de forma activa i constant, la Cooperati-

va de Porreres, que, ocasionalment, també comercialitzava i exportava albercoc de Felanitx, Cas Concos, s'Horta, Sant Joan, etc. Al llarg dels anys, Noruega, Suècia, Finlàndia, Irlanda, Dinamarca, Alemanya, Bèlgica, França, Regne Unit, Holanda, Suïssa, la península Ibèrica, els EUA, Veneçuela... importaven aquest meravellós producte autòcton, que la competència dels mercats actuals ha destinat al consum local.

Al llarg de més de cinquanta anys, la Cooperativa ha contribuït a promocionar l'agricultura, l'associacionisme dels agricultors i la pròpia comercialització sense haver de passar pel tràngol dels embuts dels intermediaris. La Cooperativa ha intentat al llarg dels anys produir i comercialitzar els productes dels socis per intentar tenir un rendiment més gran amb les seves seccions: la llet, la carn, l'hortofructícola i l'albercoc.

Dos soscaires han afectat notablement la producció i la comercialització de l'albercoc sec al llarg dels anys. D'una banda, al final dels anys seixanta, aparegué la plaga de l'escarabat de cap gros, que va fer malbé més d'un 40% de les plantacions de Mallorca, i, d'altra banda, cap a mitjan anys vuitanta, l'entrada de sec procedent de Turquia, Argèlia, Xile, els EUA va provocar un daltabaix en la comercialització del nostre producte. Des de fa uns quants anys, la Cooperativa intenta donar sortida a la producció dels socis i comercialitza confitura en algunes superfícies comercials de les Illes.

Si durant quasi cinquanta anys la producció i la comercialització d'albercoc sec va esdevenir un subsector molt dinàmic dins l'economia de Porreres i de Mallorca, ara també, al marge de la Cooperativa, hi ha un jove empresari que intenta, de ple en el segle XXI, que l'activitat de l'albercoc pugui tenir un consum en el mercat insular i que també sigui una proposta culinària autòctona.

PORRERES

EL SANTUARI DE MONTI-SION

• Maria Barceló Crespi

Clastra.

El puig porrerenc de Monti-sion ha tingut al llarg dels anys dues funcions importants: santuari marià i escola de gramàtica i humanitats.

Desconeixem els orígens de la devoció dels porrerencs a la Mare de Déu de Monti-sion, encara que sembla, segons la tradició, que tal vegada començaria a partir dels estralls produïts per la pesta negra de 1348. El que sí que sabem és que, amb molta probabilitat, cap al 1498 s'edificava la capella del santuari. Efectivament, en una escriptura atorgada el 1497 entre un llucmajorer i Bartomeu Barceló de Baulenes, davant el notari Miquel Mataró de Lluçmajor, aparegueren uns goigs populars en els quals s'esmenta la construcció d'una església en el puig de Monti-sion així com les creus que en jalonen el camí.

D'altra banda, el contracte subscrit entre els jurats i els preveres de Porreres amb l'escultor Gabriel Mòger el 26 de maig de 1508 per tal de fer un retaule per a la capella de Monti-sion precisa més els fets i indica que poc abans «han fundada una devota capella en lo terme de la dita

parròquia sots invocació de Sancta Maria de Pietat de Montision».

També, el testament del prevere porrerenc Antoni Salom datat el dia 12 d'abril de 1509 aporta informació interessant que permet corroborar que al principi del segle XVI feia poc que s'havia construït. Mossèn Salom volia ser enterrat «in ecclesia beate Marie Montis Sion in sumitate cuiusdam podii satis prope dicte villam situata in tumulo quem habeo in capella quam ibi noviter teci et institui sub invocacione Sancte Barbare». La imatge mateixa de la Mare de Déu és una bella escultura del principi del cinc-cents.

A part del santuari, la importància del puig radicava en la seva escola, almenys a partir del principi del segle XVI. Malgrat que no disposam de gaires notícies referides a la vila com a centre executor de funcions culturals, en aquells anys sí que sabem que la Universitat de Porreres (s'entengui Ajuntament) mantenia l'escola i que els jurats gaudien del dret de nomenar mestre així com d'assenyalar l'assignació i pagar-la.

Aula de Gramàtica.

L'any 1483 el rei Ferran el Catòlic aprovava l'establiment de l'Estudi General a la Ciutat de Mallorca. A la part forana, a més d'alguns convents de la Ciutat, sorgiren escoles de gramàtica llatina com a centres d'estudis previs per accedir a l'Estudi General. Aquestes escoles foren la de Randa, la del puig d'Inca i la de Montis-sion de Porreres.

Tot l'ensenyament de l'Estudi General era dictat en llatí, la llengua científica i de cultura. Per això, i també com a preparació humanística, era necessari cursar els estudis de gramàtica llatina. Així, doncs, els estudis verificats en aquestes tres escoles servien per poder accedir a l'ensenyament superior.

El que no se sap amb certesa és la data d'inauguració de l'escola porrerenca. Això no obstant, consten proves certes que a mitjan segle XVI l'escola es trobava en un

moment d'esplendor i que el nombre d'estudiants era considerable.

Santuari i escola varen discórrer de manera paral·lela durant segles. L'església, de factura gòtica, s'anà vestint de retaules i decorant al gust dels temps, mentre que la devoció per la Mare de Déu augmentava a tota la contrada. Alhora, el prestigi de l'escola traspassava els límits de la vila.

Ara bé, entrat el segle XIX i davant els canvis esdevinguts en l'àmbit de l'ensenyament a Mallorca (clausura de la Universitat Literària, sorgiment de l'Institut Balear...) i en l'àmbit polític i eclesiàstic (desamortització, exclaustració...), l'escola de Montis-sion amb prou feines va sobreviure fins al 1835.

Així i tot, cap al 1850, Montis-sion acollí l'experiència missionera encapçalada per mossèn Francesc Ignasi Cabrera i Aguilar, la qual durà pocs anys.

PORRERES

El santuari més aviat quedà abandonat. Foren temps dissortats perquè a més l'Estat, seguint les pautes desamortitzadores, el 1859 va treure a subhasta pública les terres que durant molts anys havien format part del patrimoni del santuari. Només quedaren fora de venda l'antic edifici de l'escola, la capella i unes poques dependències del santuari, així com les terres del seu voltant més immediat, que tot just abastaven una extensió aproximada de dues quarterades.

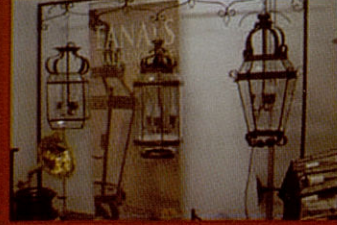
Una altra fase en la vida de Monti-sion, en aquesta ocasió força sortada, coincidí amb l'estada a Porreres com a rector de Pere Joan Campins, que més tard seria bisbe de Mallorca. El bisbe Campins emprengué la restauració de Monti-sion encomanant la direcció de les obres al mestre Bartomeu Ferrà, home de reconeguda fama en l'art de la construcció. Les obres començaren el 1892. Al llarg del segle xx han estat diverses les intervencions fetes a Monti-sion per reformar i adaptar el santuari als temps moderns. Cal recordar l'actuació del rector Gabriel Adrover, home d'empenta que propicià la nova carretera, la instal·lació d'electricitat, d'aigua corrent i moltes altres millores.

Avui, el santuari porrerenc, amb la seva esplèndida vista sobre bona part del sud i llevant de Mallorca, és un lloc d'acollida per als devots de la Mare de Déu i també per

a aquells que volen gaudir d'un espai tranquil amb ressò del passat.

Per a tots el porrerencs i porrerenques, constitueix un símbol d'identitat.

**Ajuntament
de Porreres**

